

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ХНТУ

Протокол №__ від ____ р.

Голова Вченої ради

_____ Олена ЧЕПЕЛЮК

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок забезпечення
працівників університету
спеціальним одягом, спеціальним взуттям
та іншими засобами індивідуального захисту**

УВЕДЕНО В ДІЮ

Наказом ректора ХНТУ від

_____ р. № _____

1. Загальні положення.

1.1. Відповідно до статті 8 Закону України "Про охорону праці" та ст. 163 Кодексу законів про працю України на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, що пов'язані із забрудненням, або тих, що здійснюються в несприятливих температурних умовах, робітникам і службовцям (далі - працівникам) видаються безплатно відповідно до норм спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту (далі ЗІЗ) згідно з ГОСТом 12.4011-89 "Система стандартів безопасности труда. Средства защиты работающих. Общие требования и классификация". Вказані норми визначають обов'язковий мінімум безплатної видачі ЗІЗ.

1.2. Положення поширюється на всі структурні підрозділи університету, для працівників яких є обов'язковим застосування під час трудового процесу спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

1.3. Положення встановлює порядок забезпечення працівників ХНТУ необхідним для трудового процесу спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, а також порядок їх утримання і зберігання. Із урахуванням специфіки роботи, вимог технологічних процесів, нормативних актів про охорону праці, за погодженням з представниками профспілкового комітету, за рішенням трудового колективу університету, працівникам може видаватися спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту понад передбачені норми.

1.4. Засоби індивідуального захисту видаються працівникам тих професій та посад, що передбачені у відповідних виробництвах та видах робіт галузевими нормами. ЗІЗ видаються працівникам згідно з встановленими нормами і строками носіння.

1.5. Працівникам, професії та посади яких передбачені в Типових нормах безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту, робітникам і службовцям наскрізних професій та посад всіх галузей народного господарства і окремих виробництв ЗІЗ видаються незалежно від того, на яких виробництвах, цехах і дільницях вони працюють, за винятком випадків, коли ці професії та посади спеціально передбачені у відповідних Типових галузевих нормах.

1.6. В окремих випадках, враховуючи особливості роботи, ректор може за погодженням з профспілковим комітетом замінювати:

- комбінезон бавовняний – костюмом бавовняним і навпаки;
- черевики (напівчоботи) шкіряні - чоботами гумовими і навпаки.

Заміна одних видів спеціального одягу і спеціального взуття на інші не повинна погіршувати їх захисні властивості.

1.7. У тих випадках, коли такі засоби індивідуального захисту, як запобіжний пояс, діелектричні калоші і рукавиці, діелектричний гумовий килимок, захисні окуляри і щитки, респіратор, протигаз, захисний шолом, підшоломник, світлофільтри та інші ЗІЗ, не вказані в Типових галузевих нормах, але передбачені нормативними актами про охорону праці, вони повинні бути видані працівникам залежно від характеру і умов робіт, що виконуються, на строк носіння – до зношення.

2. Порядок визначення потреби, придбання і зберігання спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

2.1. Визначення потреби в ЗІЗ в університеті здійснюється з урахуванням чисельності працівників за професіями і посадами.

Заявки на спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту співробітників підрозділів на наступний рік складають завідувачі кафедрами, начальники відділів і служб університету і подають їх проректору з АГР щорічно до 1 червня поточного року.

При визначенні потреби в ЗІЗ необхідно передбачати спеціальний одяг і спеціальне взуття окремо для чоловіків і жінок, вказуючи умови, найменування ЗІЗ, ГОСТИ, ДСТУ, ГСТУ, технічні умови, моделі, призначення за захисними властивостями, розмір і зріст.

2.2. Придбання ЗІЗ здійснюється на підприємствах-виробниках або у виробничо-торговельних фірмах, що реалізують продукцію відповідно до чинного законодавства, або за умови, що ЗІЗ, які реалізуються, мають сертифікат якості.

Проректор з АГР подає договори-заявки на ЗІЗ на ці підприємства на наступний рік, як правило, до 1 липня поточного року за формою, встановленою в університеті, або за взаємною домовленістю.

2.3. Проректор з АГР забезпечує приймання і перевірку ЗІЗ, що надходять в університет, на їх відповідність вимогам ГОСТів, ОСТів, ГСТУ, ДСТУ та технічним умовам, для чого створюється комісія з представників адміністрації, профспілкової організації університету.

У випадку невідповідності спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту вимогам нормативно-технічної документації проректор з АГР у встановленому порядку подає рекламції постачальникам із застосуванням заходів майнової відповідальності за постачання неякісних ЗІЗ або порушення договірних зобов'язань.

2.4. Спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, що надходять на склади, повинні зберігатися у приміщеннях з температурою не нижче $+10^{\circ}\text{C}$ та не вище 30°C при відносній вологості повітря 50-70%.

Спеціальний одяг з прогумованих тканин та гумове взуття повинні зберігатися в затемнених приміщеннях при температурі від $+50^{\circ}\text{C}$ до $+20^{\circ}\text{C}$ з відотною вологістю повітря 50-70%.

Запобіжні пояси повинні зберігатися у підвішеному стані або бути розкладені на стелажах у один ряд.

Відстань від підлоги до нижньої частини полиці, стелажу повинна бути не меншою 0,2м; від внутрішніх стін складу і від опалювальних приладів до виробів - не меншою 1м; між стелажми – не меншою 0,7м.

Засоби індивідуального захисту при зберіганні повинні бути захищені від прямого попадання сонячних променів.

Забороняється зберігання засобів індивідуального захисту у приміщенні разом з кислотами, лугами, розчинниками, бензином, маслами та іншими матеріалами, що можуть бути джерелом шкідливих речовин. Щодо зберігання ЗІЗ повинні виконуватися рекомендації підприємства-виробника.

2.5. Взяті на зберігання теплий спеціальний одяг і спеціальне взуття, що були в ужитку, повинні бути піддані дезінфекції, ретельно очищені від забруднень і пилу, висушені і відремонтовані. Під час зберігання вони підлягають періодичному оглядові.

2.6. Зберігання спеціального одягу працівників, що зайняті на роботах з шкідливими для здоров'я речовинами (свинцем, його сплавами і сполуками, ртуттю, етилованим бензином, радіоактивними речовинами тощо), повинно здійснюватися відповідно до вимог СНіП 2.09.04-87 і нормативних актів про охорону праці.

3. Порядок видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

3.1. Спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, що видаються працівниками, повинні відповідати характеру й умовам їхнього застосування і забезпечувати безпеку праці.

3.2. ЗІЗ, що видаються працівникам, вважаються власністю університету, обліковуються як інвентар і підлягають обов'язковому поверненню при: звільненні, переведенні на іншу роботу в університеті, для якої видані засоби індивідуального захисту, не передбачені нормами, а також по закінченні строків їх носіння замість одержуваних нових ЗІЗ.

Працівникам може видаватися два комплекти спецодягу на два строки носіння.

3.3. Проректор з АГР зобов'язаний організувати заміну або ремонт спеціального одягу і спеціального взуття, що стали непридатними до закінчення встановленого строку носіння з незалежних від працівника причин.

3.4. Університет компенсує працівнику витрати на придбання спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушений і працівник був вимушений придбати їх за власні кошти. При відсутності документів, що підтверджують ціну, компенсація витрат здійснюється за роздрібними цінами підприємства - виробника. Вартість ЗІЗ уточнюється бухгалтерією університету. Коли витрати перевищують роздрібні ціни, компенсація різниці може бути виплачена, якщо це обумовлено в колективному договорі.

3.5. У випадку пропажі ЗІЗ у встановлених місцях їх зберігання або псування ЗІЗ з незалежних від працівника причин університет зобов'язаний видати йому інший придатний для використання спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту.

3.6. Засоби індивідуального захисту, що були в користуванні, можуть бути видані іншим працівникам тільки після прання, хімчистки, дезінфекції та ремонту. Строк носіння таких ЗІЗ залежно від ступеня їх зношеності встановлюється комісією університету за погодженням з профспілками.

3.7. Черговий спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту колективного користування повинні утримуватися в коморі підрозділу і видаватися працівникам тільки на час виконання тих робіт, для яких вони передбачені, або можуть бути закріплені за певними робочими місцями (наприклад, кожухи на зовнішніх постах, рукавиці діелектричні при електроустановках тощо) і передаватися однією зміною іншій. В таких випадках ЗІЗ видаються під відповідальність керівників підрозділів та інших посадових осіб. Строки носіння чергових ЗІЗ у кожному конкретному випадку залежно від характеру роботи і умов праці працівників встановлюються комісією університету за погодженням з профспілками. При цьому строки носіння чергових ЗІЗ не повинні бути коротшими у порівнянні зі строками носіння таких же видів, що видаються в індивідуальне користування згідно з Типовими галузевими нормами або відповідними галузевими нормами.

3.8. Передбачені Типовими галузевими нормами або відповідними галузевими нормами теплий спеціальний одяг і спеціальне взуття (костюми бавовняні на утепленій прокладці, штани бавовняні на утепленій прокладці, куртки бавовняні на утепленій прокладці, куртки для захисту від понижених температур) видаються працівникам з настанням холодної пори року. Порядок їх зберігання з настанням теплої пори року визначається проректором з АГР. Час користування теплим спеціальним одягом і спеціальним взуттям встановлюється проректором з АГР спільно з профспілками з урахуванням виробничих і кліматичних умов.

3.9. У випадку здавання на зберігання теплового спеціального одягу і спеціального взуття після закінчення їх використання, щоб запобігти знеособленню, одержання даного одягу і взуття повинно здійснюватися за поіменним списком. Після зберігання теплий спеціальний одяг і спеціальне взуття повинні бути повернені тим працівникам, від яких вони були прийняті на зберігання.

3.10. Працівникам, що суміщають професії або постійно виконують суміщувані роботи, крім засобів індивідуального захисту, які видаються їм за основною професією, повинні бути залежно від виконуваних робіт додатково надані й інші види спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту, передбачені діючими нормами для суміщуваної професії, з тими ж строками носіння.

3.14. Видача працівникам і повернення ними спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту повинні обліковуватися в особистій картці встановленої форми (додаток 1 до цього Положення).

3.15. Проректор з АГР зобов'язаний організувати належний облік і контроль за видачею у встановлені строки працівникам спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту. Засоби індивідуального захисту, що видаються, повинні відповідати своєму призначенню за захисними властивостями, а також розмірові і зросту працівників.

4. Порядок користування спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту

4.1. Під час виконання роботи працівники зобов'язані користуватися виданим їм спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту. Керівник не повинен допускати до роботи працівників без встановлених нормами засобів індивідуального захисту, а також в несправному, не відремонтованому, забрудненому спеціальному одязі і спеціальному взутті та інших засобах індивідуального захисту.

4.2. Працівники зобов'язані використовувати за призначенням і бережливо ставитись до виданих в їх користування спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

4.3. Строки носіння спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту встановлено календарні і обчислюються з дня їх фактичної видачі працівникам.

4.4. Спеціальний одяг і спеціальне взуття, повернені працівниками до закінчення строків носіння, але ще придатні для використання, повинні бути відремонтовані і використані за призначенням, а непридатні для носіння - списані. Порядок списання і використання ЗІЗ визначається положенням про списання..

4.5. При видачі працівникам таких засобів індивідуального захисту, як респіратори, протигази, запобіжні пояси, електрозахисні засоби, каски, керівник підрозділу повинен провести навчання і перевірку знань працівників правил користування і найпростіших способів перевірки придатності цих засобів, а також тренування щодо їх застосування.

4.6. Керівник підрозділу зобов'язаний забезпечити регулярне, відповідно до встановлених строків, випробування і перевірку придатності засобів індивідуального захисту (респіраторів, протигазів, запобіжних поясів, електрозахисних засобів, касок), а також своєчасну заміну фільтрів, скляних деталей та інших частин, захисні властивості яких погіршилися. Після перевірки на ЗІЗ повинна бути зроблена відмітка (клеймо, штамп), про термін наступного випробування.

4.7. Для зберігання виданого працівникам спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту керівник підрозділу зобов'язаний надати відповідно до санітарних норм та інших нормативних документів спеціально обладнані приміщення (гардеробні).

5. Догляд за спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами

індивідуального захисту.

5.1. Проректор з АГР зобов'язаний організувати належний догляд за засобами індивідуального захисту, своєчасно здійснювати хімічистку, прання, обезпилення, дегазацію, дезактивацію, знешкодження і ремонт спецодягу, а також ремонт, дегазацію і знешкодження спеціального взуття, та інших засобів індивідуального захисту.

5.2. Хімічистці підлягає весь утеплений одяг, а також спецодяг з брезенту і вовняних тканин, що оброблені захисними просоченнями. У випадку, коли своєчасну хімічистку або прання одягу не виконано, університет зобов'язаний оплатити працівникові фактичні витрати на прання і хімічистку при поданні документа, що підтверджує вартість вказаних послуг.

5.3. Хімічистка, прання, обезпилення, дегазації, дезактивація, знешкодження і ремонт спеціального одягу повинні здійснюватися за рахунок університету в строки, що встановлені з урахуванням виробничих умов, за погодженням з профспілками і органами санітарного нагляду. У вказаному порядку повинні здійснюватися також ремонт, дегазація, дезактивація і знешкодження спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

5.4. Хімічистка, прання, ремонт, дегазація, дезактивація, обеззараження і обезпилення спеціального одягу, а також ремонт і знешкодження спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту повинні здійснюватися у той час, коли працівники не зайняті на роботі (у вихідні дні) або під час міжзмінних перерв. При невиконанні цієї умови власник повинен видавати працівникові два комплекти спецодягу. При цьому строк носіння, передбачений нормами, подвоюється.

5.5. У випадках забруднення спеціального одягу або необхідності його ремонту раніше встановленого строку хімічистка, прання та ремонт повинні проводитися достроково. При необхідності повинен здійснюватися також достроковий ремонт спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

5.6. При хімічистці, пранні, дегазації спеціального одягу повинно бути забезпечено збереження його захисних властивостей. Видача працівникам спеціального одягу після хімічистки, прання, дегазації і обезпилення в непридатному стані або з втратою захисних властивостей не дозволяється.

5.7. Хімічистка, прання та ремонт знешкодження і обезпилення спеціального одягу працівників, які зайняті на роботах з шкідливими для здоров'я речовинами (свинець, його сплави і сполуки, ртуть, етиловий бензин тощо), повинні здійснюватися відповідно до інструкцій і вказівок органів санітарного нагляду.

5.10. У випадку інфекційного захворювання працівника спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, якими він користувався, і приміщення, в якому вони зберігалися, повинні бути піддані дезінфекції санстанціями.

5.11. Спеціальне взуття підлягає регулярному чищенню і змашуванню, для чого працівникам повинні бути забезпечені відповідні умови (місця для чищення взуття, щітки, мазі тощо).

6. Інші питання, пов'язані з порядком зберігання, видачі і користування спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту.

6.1. Трудові спори з питань видачі і користування спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту розглядаються комісіями по трудових спрах.

6.2. Питання матеріальної відповідальності працівників за збитки, завдані університету у зв'язку з втратою або псуванням через недбалість спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту чи в інших випадках

(розкрадання чи навмисне псування вказаних виробів), регулюються чинним законодавством.

6.3. Відповідальність за своєчасне забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту і за виконання даного Положення покладається на проректора з АГР .

6.4. Нагляд і контроль за виконанням вимог даного Положення здійснює відділ охорони праці університету.

6.5. Громадський контроль за виконанням даного Положення покладається на трудовий колектив університету через обраних уповноважених, профспілковий комітет університету та профгрупоргів підрозділів.

Начальник відділу охорони праці

Володимир ЄВТУШЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Провідний юрисконсульт

Тетяна ДРАГОМЕРЕЦЬКА